

Warszawa, dnia 21 czerwca 2016 r.

Pani Danuta Makowska
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Gdańsku
ul. Chmielna 54/57
80-748 Gdańsk

Szanowna Pani Dyrektor,

w odpowiedzi na wezwanie do złożenia wyjaśnień do raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na budowie morskiej farmy wiatrowej Bałtyk Środkowy II (pismo z dnia 18.05.2016 r., sygn.: RDOS-GD-WOO.4211.26.2015.KSZ.8), przesyłamy poniżej odpowiedzi na pytania i wnioski RDOŚ:

- 1) Należy jednoznacznie określić lokalizację przedmiotowego przedsięwzięcia, bowiem na str. 5 raportu oos (TOM 1, sekcja 1) podano, iż zlokalizowane będzie ono na wysokości gmin Łeba oraz Smołdzino, natomiast na str. 2 raportu oos (TOM II, sekcja 1) - tylko gminy Smołdzino.**

Uprzejmie wyjaśniam, iż powyższe sformułowanie używane jest w raporcie jedynie pomocniczo, a lokalizację przedsięwzięcia określają jednoznacznie współrzędne geograficzne, wskazane np. w sekcji p.t. „Charakterystyka przedsięwzięcia” (Tom II, Sekcja 1, Rozdział 2).

Natomiast z prezentowanej w raporcie mapy z lokalizacją przedsięwzięcia (np. we wspomnianym wyżej rozdziale) wynika, iż farma leży najbliżej linii brzegowej w granicach gminy Smołdzino.

- 2) Należy wyjaśnić czy podana w raporcie oos maksymalna wysokość całkowita elektrowni, tj. 300 m n.p.m. - to wysokość mierzona od poziomu tafli wody, czy też od poziomu dna morskiego.**

Uprzejmie wyjaśniam, iż maksymalna wysokość całkowita elektrowni w wariacie wybranym do realizacji wynosi 300 m od poziomu tafli wody. Skrót „n.p.m.” używany wielokrotnie w raporcie oznacza „nad poziomem morza”. Należy dodać, że w raporcie pojęcie to rozumiane jest jako średni poziom morza, a więc wyznaczony w oparciu o wskazania mareografu w Kronsztadzie, poziom morza będący średnią wszystkich poziomów morza, wynikających z jego wahań, wywołanych takimi zjawiskami, jak falowanie czy pływy.

3) Należy podać jaka jest planowana odległość pomiędzy siłowniami? Licząc od końców łopat rotora?

Uprzejmie wyjaśniam, iż na obecnym etapie przedsięwzięcia nie jest możliwe precyzyjne wskazanie odległości pomiędzy elektrowniami, ponieważ ostateczne ich rozstawienie nastąpi dopiero na etapie projektu budowlanego. Szerzej to zagadnienie omówiono w Tomie II, Sekcji 1, Rozdziale 7 raportu. Jednocześnie jednak w raporcie określono maksymalne zagęszczenie elektrowni na km², a więc parametr mający istotniejsze znaczenie dla skali ewentualnych oddziaływań na środowisko morskie niż odległość pomiędzy pojedynczymi elektrowniami. Dla wariantu wybranego do realizacji maksymalne zagęszczenie elektrowni wynosi 1,56 szt./km² (por.: Tom II, Sekcja 2, Rozdział 4.4.).

4) Na str. 18 raportu oos (TOM II, sekcja 10) podano, iż osady usuwane z dna podczas przygotowywania miejsca pod fundamenty, będą pozostawione na dnie morza w granicach MFW BS II, gdyż badania dna morskiego wykazały, iż nie jest ono zanieczyszczone.

5) Zakłada się również scenariusz, gdy urobek może zostać ewentualnie wywieziony. Należy wskazać, gdzie będzie składowany urobek w przypadku konieczności jego usunięcia z terenu przyszłej farmy wiatrowej, podać możliwe lokalizacje jego składowania? Jaki pośredni wpływ na siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 Ławica Słupska PLC 990001 będzie miało składowanie tak dużej ilości urobku, w przypadku wybrania fundamentu grawitacyjnego. Należy wskazać wielkość powierzchni terenu MFW BS II jaka pokryta zostanie nowo wydobytym urobkiem i określić oddziaływanie z tym związane.

Uprzejmie wyjaśniam, że miejscem składowania urobku poza terenem przyszłej farmy wiatrowej MFW BSII powinny być istniejące kłapowiska wyznaczone przez Urzędy Morskie.

Składowanie urobku w obszarze MFW BSII w przypadku budowy fundamentów grawitacyjnych może nie wykraczać poza powierzchnię dna zajętego przez fundament i jego warstwę ochronną przed wymywaniem. Będzie to maksymalnie 3848 m² x 206 fundamentów = 792 688 m² w racjonalnym wariantcie alternatywnym, natomiast w wariantcie wybranym do realizacji łączna powierzchnia fundamentów będzie mniejsza (por.: Tabela 16 - Tom IV, Sekcja 3, Rozdział 9.1.1. raportu). Urobek zostanie wykorzystany do posadowienia i zabezpieczenia fundamentów grawitacyjnych. W związku z tym składowanie urobku potencjalnie nie zwiększy powierzchni dna, na której dojdzie do zniszczenia bentosu.

Tak samo, jak w przypadku wynoszenia osadów podczas robót pogłębieniowych, w czasie składowania urobku może dojść do przemieszczania się osadów i sedymentacji poza obszarem farmy, obejmując obszar Natura 2000 Ławica Słupska PLC 990001. Pośredni, pomijalny wpływ tego oddziaływania na bentos będzie porównywalny z opisany w Rozdziale 12.1.4 „Podsumowanie oddziaływań MFW BSII na integralność, spójność i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000” (Tom IV, Sekcja 3, Rozdział 12.1.4. raportu).

- 6) Ponadto na str. 58 Streszczenia raportu oos wskazano, iż „*badania chemii osadów oraz wody nie wykazały podwyższonych wskaźników mogących świadczyć o występowaniu w osadach pozostałości broni chemicznych. Trzeba jednak pamiętać, że badania te prowadzone były punktowo i ich zasięg jest lokalny, dający pogląd o ogólnym obrazie chemii osadów i wody w rejonie MFW BS II*”.
- 7) W związku z powyższym należy wskazać sposób zagospodarowania osadów dennych w przypadku stwierdzenia w nich substancji chemicznych i innych niebezpiecznych środków bojowych pochodzących np. z czasów II Wojny Światowej

Uprzejmie wyjaśniam, że możliwości i sposób zagospodarowania osadów określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2015 r., poz. 796 w sprawie odzysku odpadów poza instalacjami i urządzeniami. Rozporządzenie określa rodzaje odpadów oraz warunki ich odzysku w procesach odzysku R3, R5, R11 i R12 poza instalacjami lub urządzeniami, które zostały wymienione w załączniku nr 1 do Ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. Według rozporządzenia z dnia 11 maja 2015 r., poz. 796 jeśli urobek z pogłębiania inny niż wymieniony w 17 05 05 (kod odpadu według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r., poz. 1923 w sprawie katalogu odpadów) spełni warunki określone w w/w rozporządzeniu, może być zagospodarowany w procesie odzysku R5, który oznacza recykling lub odzysk innych materiałów nieorganicznych. Również urobek z pogłębiania inny niż wymieniony w 17 05 05 zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 stycznia 2015 r., poz. 110 w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane na składowisku odpadów w sposób nieselektywny może być składowany na składowisku odpadów na lądzie. Kryteria dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 lipca 2015 r., poz. 1277 w sprawie dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach. W załączniku nr 5 rozporządzenie to również określa kryteria dopuszczania odpadów niebezpiecznych do składowania na składowisku odpadów niebezpiecznych, które powinny być spełnione w przypadku wybrania takiej opcji zagospodarowania osadów zanieczyszczonych.

Alternatywny sposób komercyjnego wykorzystania zanieczyszczonych osadów był przedmiotem badań w ramach projektu SMOCS (Sustainable Management of Contaminated Sediments BSR Programme 2009-2013). W wyniku realizacji projektu opracowano przewodnik pt. „Sustainable Management of Contaminated Sediments - guideline” obejmujący wytyczne dotyczące zrównoważonego zarządzania urobkiem pochodzącym z pogłębiania przy zastosowaniu technologii stabilizacji (www.smocs.eu).

Problematyką dotyczącą zatopionej broni chemicznej zajmował się projekt CHEMSEA realizowany w ramach BSR Programme 2007-2013, który m.in. szacował stężenie bojowych środków trujących i ich produktów degradacji w osadach dennych otaczających znaleziska, a także przeprowadził ocenę ryzyka związanego z przypadkowym lub naturalnym uwolnieniem tych substancji do toni wodnej (www.chemsea.eu). W ramach projektu opracowano również procedury awaryjne zgodne z aktualnym stanem wiedzy - opisujące sposoby reakcji na przypadkowe wyłowienie amunicji chemicznej czy gwałtowny wyciek chemikaliów, zalecenia opisujące wymagania, które powinien spełnić przedsiębiorca zajmujący się robotami podwodnymi, a także sposoby postępowania z osadami dennymi zanieczyszczonymi bronią

chemiczną. Ponadto sporządzono listę obszarów szczególnie niebezpiecznych - gdzie obiekty z drugiej wojny przyczyniają się w istotny sposób do zanieczyszczenia Bałtyku (Bełdowski J., 2012; Fabisiak, Olejnik, 2012; Fabisiak i in., 2012). Procedury te będą stosowane przez Inwestora w przedmiotowym projekcie.

Literatura:

- Bełdowski, J. 2012. Działania w sprawie broni chemicznej zatopionej w Bałtyku - Polska Dla Bałtyku, (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska)
- Fabisiak J., Olejnik A., 2012. Amunicja chemiczna zatopiona w Morzu Bałtyckim - poszukiwania i ocena ryzyka - projekt badawczy CHEMSEA, Wyd. PTH
- Fabisiak, J., Michalak J., Pączek B., 2012. Współpraca państw nadbałtyckich w celu przeciwdziałania skutkom zatopionej w morzach amunicji chemicznej - Logistyka 5/2012

- 8) Należy ponownie przeanalizować i uzasadnić, stwierdzony w raporcie o oś, brak oddziaływania transgranicznego wynikającego z realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia i mającego wpływ na gatunki bytujące w wodach Morza Bałtyckiego. Należy odnieść się do informacji zawartych w treści raportu o oś Tom II sekcja 9 Emisje - modelowanie propagacji hałasu (palowanie), w tym uwzględnić wyniki modelowania ukazane na rys. 3.21 Mapa propagacji SEL dla wielokrotnych uderzeń z zastosowaną kurtyną powietrzną.
- 9) Poza tym na str. 17 TOM V Podsumowanie stwierdzono, iż po zastosowaniu działań minimalizujących cyt.: „reakcja unikania (140 dB) u ryb będzie stwierdzana do ok. 30- 40 km od źródła dźwięku”, a zasięg wystąpienia CPPS i reakcji behawioralnej morświnów wyniesie 32,4 km. A także iż cyt. „hałas może w najdalej idącym scenariuszu prowadzić do reakcji behawioralnych u niewielkiego odsetka morświnów (...) w odległości ok. 129,3 km, a CPPS u fok w odległości 119,69 km”. Po czym dalej, na str. 19 wskazano, iż minimalna odległość MFW BSII do granicy wyłącznej strefy ekonomicznej Dani i Szwecji wynosi 30km.

Jeśli chodzi o wpływ na ryby, uprzejmie wyjaśniam, że stosunkowo duża odległość, w jakiej może wystąpić reakcja behawioralna ryb w odpowiedzi na hałas z palowania była brana pod uwagę w ocenie, w tym również transgranicznej. Na potwierdzenie należy wskazać treść rozdziału 9.1.3. (Tom IV, Sekcja 4 raportu), gdzie w oparciu o modelowania dokonane przez firmę DHI wskazano duży zasięg reakcji unikania („nawet ponad 120 km od źródła oddziaływania”), a więc znacznie przekraczający granice polskiej EEZ. Napisano też, w kolejnych zdaniach, że reakcja unikania może negatywnie oddziaływać na procesy tarłowe, oraz że w zasięgu 80-100 km od BSII znajduje się najważniejsze tarlisko dorsza - Głębia Bornholmska. Potwierdzamy, że wszystkie te aspekty były brane pod uwagę w ocenie dokonanej w znajdujących się w tym samym rozdziale tabelach.

Wyjaśniam, że wystąpienie znacznych oddziaływań w przypadku ryb możemy spodziewać się jedynie w przypadku większych wartości niż próg TTS.

W każdym przypadku zasięg TTS sięgał średnio kilkunastu kilometrów, maksymalnie

nieznacznie przekraczał polską strefę EEZ. Należy jednak wziąć pod uwagę zastosowanie procedury „soft start” przepływającej osobniki z miejsca palowania, dlatego też nie bierzemy pod uwagę zwiększonej śmiertelności ichtiofauny lub uszkodzeń tkanek.

Jeśli chodzi o reakcję unikania bardziej przydatne analizie rozchodzenia się fal dźwiękowych są wykresy wyników dla wszystkich modelowanych azymutów (załącznik A Raportu DHI, Tom II, Sekcja 9 raportu). Można wysnuć konkluzję, że maksymalny zasięg dźwięku w granicach reakcji unikania w stronę tarlisk dorsza (azymut 240 - 300 stopni) dotyczy jedynie ścieżki poziomej propagacji dźwięku na głębokości ~ 30 m. Ma to związek z kształtem profilu prędkości dźwięku, który powoduje powstanie kanału akustycznego. Powyżej pewnej głębokości poziom hałasu jest na poziomie zbliżonym do tła, a to właśnie ta strefa jest istotna dla tarła. Ponadto ukształtowanie dna (Rynna Słupska) w azymucie 240 stopni stanowi barierę dla dźwięku w kierunku rozchodzenia się dźwięku na południową część tarliska.

Zagadnienie słuchu i odbierania fal dźwiękowych przez ryby, jak również wpływ hałasu podwodnego jest zjawiskiem słabo poznanym. Raport *Effects of offshore wind farm noise on marine mammals and fish*, stanowi syntezę zagadnienia i wskazuje, że reakcja unikania nie musi być procesem ciągłym ze względu na zdolności aklimatyzacyjne ryb, oraz, że efekt behawioralny różni się między gatunkami, zależy od fizycznych właściwości dźwięku, warunków hydrologicznymi itp. Również raport *Evaluation of the Effect of Noise from Offshore PileDriving on Marine Fish* stwierdza, że aklimatyzacja ryb do hałasu szczególnie w przypadku gdy nie ma on charakteru ciągłego, powoduje ustanie reakcji unikania.

Podsumowując, zarówno w pierwotnie wykonanej ocenie, jak i w wyniku ponownej analizy wyników badań ryb oraz map zawierających modelowanie propagacji hałasu podwodnego generowanego przez palowanie, oddziaływania te zostały ocenione jako „małe” lub „pomijalne” (po zastosowaniu zaleconych działań minimalizujących), co uzasadnia podtrzymanie stanowiska o braku oddziaływań transgranicznych MFW BSII na ichtiofaunę. W niniejszej odpowiedzi wskazuje się ponadto, że przedstawione na mapach zasięgi oddziaływań jak i wyliczenia z modelowania numerycznego dotyczą maksymalnych możliwych zasięgów konkretnych oddziaływań, wynikające z zastosowania podejścia ostrożnościowego. Stąd należy je traktować, jako najgorszy z możliwych scenariuszy. Dodatkowo, planowane i wynikające z warunków pogodowych, przerwy w palowaniu będą powodować, że ekspozycja ryb na hałas nie będzie czynnikiem ciągłym w czasie.

Literatura:

1. Thomsen, F., Lüdemann, K., Kafemann, R. and Piper, W. (2006). Effects of offshore wind farm noise on marine mammals and fish, Biola, Hamburg, Germany on behalf of COWRIE Ltd.
2. Engell-Sørensen, K., et al., "Evaluation of the Effect of Noise from Offshore PileDriving on Marine Fish", Bio/consult as, Johs. Ewaldsvej 42-44, DK-8230 Åbyhøj, Tech Rep. 1980-1-03-1- rev. 2. to: SEAS, Slagterivej 25, DK-4690 Haslev.

Odnosząc się do powyższych pytań w zakresie ssaków morskich, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że mapy jak i wyliczenia z modelowania numerycznego dotyczą maksymalnych możliwych zasięgów konkretnych oddziaływań, ponieważ zastosowano podejście ostrożnościowe. Stąd należy je traktować, jako najdalej idące z możliwych scenariuszy, nie uwzględniające zaproponowanych lub zaleconych działań ograniczających

oddziaływania.

W raporcie OOS (Tom IV, Sekcja 6, Rozdział 13 „Oddziaływania transgraniczne”) stwierdzono (m.in. w oparciu o wskazaną przez RDOŚ mapę), że w najdalej idącym scenariuszu należy spodziewać się, iż hałas budowlany pochodzący z rejonu MFW BSII będzie słyszany również poza granicami polskiej EEZ, zarówno w sytuacji pojedynczego uderzenia młota dla morświnów (reakcja behawioralna), jak i w sytuacji wielokrotnych uderzeń dla fok (TTS). Jednak wskazano także jednoznacznie, że przy zastosowaniu środka minimalizującego w postaci kurtyny powietrznej, oddziaływania transgraniczne można wykluczyć, gdyż zasięg reakcji behawioralnej znacząco zostanie ograniczony i nie będzie przekraczał polskiej EEZ, co szczegółowo uzasadniono w tym powyższym rozdziale.

W związku z tym, po dokonaniu ponownej analizy wyników badań ssaków oraz map zawierających modelowanie propagacji hałasu podwodnego generowanego przez palowanie podtrzymujemy przedstawioną w raporcie argumentację i stanowisko o braku oddziaływań transgranicznych MFW BSII na ssaki morskie. Należy przy tym podkreślić, że nawet w przypadku podniesienia poziomu hałasu w trakcie palowania fundamentów, poza granicami polskiej EEZ nie stwierdza się, na podstawie wykonanych badań i analiz zagrożenia wystąpienia istotnych oddziaływań na ssaki poza granicami polskich obszarów morskich, a więc utraty ważnych siedlisk, długotrwałego czy trwałego wypłaszania z takich siedlisk, czy też efektu bariery na trasach migracji lub stałego przemieszczania się, co uzasadnia twierdzenie o braku konieczności wykonania transgranicznej oceny oddziaływania.

10) Należy uzasadnić, dlaczego zasięgiem potencjalnego maksymalnego oddziaływania hałasu z palowania objęto wyłącznie obszary usytuowane na południe od projektu MFW BSII, tj.: obszar Natura 2000 Ostoja Słowińska (ok. 42 km na południe), Zatoka Pucka i Półwysep Helski (ok. 103 km na południowy zachód) i Kaszubskie Klify (ok. 95 km na południowy wschód), a nie uwzględniono obszarów usytuowanych np. na północ.

Uprzejmie wyjaśniam, że w raporcie ujęto wszystkie obszary Natura 2000 ustanowione dla ochrony ssaków morskich, znajdujące się w promieniu 100 km od punktu centralnego planowanej MFW. Wielkość ta została przyjęta w początkowej fazie realizacji projektu, na etapie prezentowania podejścia metodycznego. Argumentację przemawiającą za zastosowaniem powyższego podejścia przedstawiono szczegółowo w Rozdziałach 12.1.1. i 12.1.2. oceny oddziaływania na ssaki (Tom IV, Sekcja VI raportu), gdzie wskazano m.in., że w innych krajach nadbałtyckich nie ma żadnych obszarów Natura 2000, chroniących morświna, fokę szarą lub pospolitą, które jednocześnie znajdowałyby się w zasięgu oddziaływania MFW BSII. W związku z tym podtrzymujemy argumentację i wnioski w powyższym zakresie, przedstawione w raporcie.

Jeśli zaś chodzi o ocenę oddziaływania na ichtiofaunę, raport uwzględnia obszary Natura 2000, których przedmiotem ochrony są gatunki ryb i minogów wymienionych w załączniku II Dyrektywy 92/43/EWG. Ponadto obszary te stanowią istotne miejsca występowania powyższych gatunków oraz mogą znajdować się pod wpływem potencjalnego maksymalnego oddziaływania hałasu podczas palowania z zastosowaniem środków minimalizujących. Obszarami poddanymi analizie były: PLH220036 Dolina Łupawy - 44,35

km, PLH220052 Dolina Słupi - 47,65 km, PLH220023 Ostoja Słowińska - 32,76 km.

Najbliższe obszary Natura 2000 w kierunkach: zachodnim, północnym i wschodnim oddalone są o co najmniej 100 km od projektu MFW BSII. Jednak przedmiotem ich ochrony nie są gatunki ryb ani minogów. Analiza sdf'ów obszarów Natura 2000 wykazała, że chronione gatunki ichtiofauny występują najbliżej na dwóch obszarach: SPA Pommersche Bucht DE1552401 oraz Pukaviksbukten SE0410068. Pierwszy z nich odległy jest o 150 km, natomiast drugi ok 176 km od projektu MFW BSII. Ichtyofauna występująca na obszarach Natura 2000 w innych kierunkach niż południowy jest poza zasięgiem potencjalnego maksymalnego oddziaływania hałasu na etapie palowania.

Gatunki chronione na obszarach Natura 2000 położonych na zachód i północ od projektu MFW BSII to:

Nazwa	Kod obszaru		Odl. [km]	Gatunek
SPA Pommersche Bucht	DE1552401	zach	150	<i>Acipenser oxyrinchus</i>
				<i>Alosa fallax</i>
Pukaviksbukten	SE0410068	pn	176	<i>Salmo salar</i>

11) Należy wyjaśnić, na jakiej podstawie wysnuto, zawarty na str. 35 raportu o oś (TOM III, sekcja 12 - Archeologia oraz na str. 25 TOMU IV, sekcja 8), wniosek cyt.: „zgodnie z zawartymi w metodyce założeniami przeprowadzono, w celu wychwycenia pozostałości osadnictwa epoki kamienia, poszukiwania z zastosowaniem metod sejsmoakustycznych, geologicznych oraz inspekcji ROV. Wyniki prac nie potwierdziły obecności artefaktów oraz uwarstwień kulturowych związanych z działalnością człowieka”. Skoro w tym samym rozdziale (TOM III, sekcja 12) na str. 7 napisano cyt.: „ponieważ na skutek rezygnacji inwestora z głębokich wierceń na obszarze MFW BSII, brakuje szczegółowych informacji na temat budowy geologicznej badanego pola, na jej podstawie nie można określić czy w badanym obszarze występowało osadnictwo epoki kamienia.”

Uprzejmie wyjaśniam, że cytowany wniosek odnośnie wychwycenia pozostałości osadnictwa epoki kamienia dotyczy śladów takiej działalności widocznych na powierzchni badanego obszaru oraz w płytkich osadach powierzchniowych. Głębsze badania sejsmoakustyczne (pozwalające określić strukturę dna nawet do 45 m, opisane w Rozdziale 5.3. Tom III, Sekcja 3 raportu) prowadzone do głębokości bezpośredniego oddziaływania fundamentów wielkogabarytowych (mogących mieć wpływ na zniszczenie potencjalnych stanowisk archeologicznych) nie wykazały form geologicznych mogących sugerować występowanie tego typu stanowisk. Głębsze badania nie były planowane w strefie oddziaływania fundamentów punktowych typu pal lub jacket (powyżej 45 metrów głębokości pod dnem) z uwagi na znikomą powierzchnię objętą palowaniem w stosunku do całego obszaru farmy, co przy braku form geologicznych wskazujących na możliwość występowania stanowisk archeologicznych,

powoduje, że nie jest prawdopodobne by palowanie naruszyło jakiegokolwiek stanowiska archeologiczne.

12) Należy jednoznacznie określić wielkość strefy ochronnej od znaleziska BS2_156, gdyż na str. 26 raportu ooś (TOM III, sekcja 12) wskazano, iż powinna ona wynosić nie mniej niż 300m, natomiast na str. 79 raportu ooś (TOM VI streszczenie) podano, iż strefa ta wynosić będzie 280 m.

Uprzejmie wyjaśniam, iż 300 m strefa ochronna została wskazana w sekcji poświęconej wynikom badań (Tom III, Sekcja 12, Rozdział 9 „Niedostatki i luki we współczesnej wiedzy”) i należy ten zapis potraktować jako wstępny wniosek. W opracowanej kilka miesięcy później sekcji zawierającej ocenę oddziaływania doprecyzowano, iż wielkość tej strefy powinna wynosić 280 m, przy czym podkreślono, że wielkość stref powinna zostać zweryfikowana po szczegółowych badaniach magnetometrem, wykonywanych na późniejszym etapie realizacji projektu (np. Tom IV, Sekcja 8, Rozdział 6.3.) oraz że wielkość ta jest założeniem wstępnym, które powinno zostać zweryfikowane na dalszym etapie realizacji przedsięwzięcia (np. Tom IV, Sekcja 8, Rozdział 9.2.1.). Należy też podkreślić, że strefy ochronne nie są wyznaczane przez Inwestora, lecz przez właściwy Urząd Morski, i to od decyzji tego organu administracji zależy ich ostateczna wielkość.

13) Należy wyjaśnić, dlaczego w ocenie oddziaływania MFW BSII na dziedzictwo kulturowe ograniczono się do szczegółowej analizy oddziaływania farmy jedynie na wraki znalezionych statków. Z lektury rozdziałów raportu ooś, dotyczących archeologii i oddziaływania MFW BSII na dziedzictwo kulturowe wynika, iż pozostałe znaleziska na dnie zostały pominięte w ocenie oddziaływania i nie przeanalizowano ich ewentualnego znaczenia archeologicznego bądź związanego z nimi zagrożenia. Uznano, iż w większości są to głazy i kamienie pokryte omułkami bądź obiekty przypominające fragmenty pni i korzeni. Natomiast na str. 36 raportu oos (TOM III, s. 12) wskazano iż *„w trakcie inspekcji ROV stwierdzono występowanie na powierzchni dna obiektów przypominających fragmenty pni lub korzeni. Ze względu na jakość dokumentacji wykonywanej ROV i brak możliwości oględzin nurkowych interpretacja ta jest wysoce wątpliwa” (...)* W prowadzonych badaniach pominięto metodę datowania, jaką jest dendrochronologia. (...) Nie wykonano też oględzin nurkowych wskazanych obiektów. ”

Uprzejmie wyjaśniam, że lista obiektów antropogenicznych lub innych anomalii typowanych do oględzin wizyjnych pojazdem ROV tworzona była przez zespół specjalistów, w którego skład wchodził: archeolog, biolog oraz geolog. Jeśli obiekt na zdjęciu sonarowym był kwalifikowany do oględzin przez jednego z tych specjalistów dokonywano inspekcji wizyjnej. W przypadku obiektów wytypowanych przez archeologa nie było obiektów, które na podstawie inspekcji ROV zakwalifikowano jako warte pobrania prób do innych badań (np. dendrologicznych). W przypadku wraku nr BS2 156 nie podjęto decyzji o poborze prób pozostałości drewnianych do badań dendrologicznych ze względu na to, iż inspekcja wizyjna pozwoliła zaliczyć od razu ten

BAŁTYK II

GRUPA POENERGIA

obiekt do zasobów o bardzo dużym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego, a dezintegracja pozostałości wraku przed szczegółową inwentaryzacją (nie wymaganą na tym etapie inwestycji) nie jest wskazana. Należy również pamiętać o tym, że po wykonaniu szczegółowego projektu budowlanego niezbędne będzie przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji obszarów planowanych docelowo pod zajęcie przez poszczególne elementy farmy (fundamenty wież wiatrowych i trafostacji, kable przesyłowe na obszarze MFW).

14) Należy jednoznacznie określić, czy na obszarze przeznaczonym pod MFW BSII, podczas przeprowadzonych badań, zlokalizowano pozostałości militarne, w tym bojowe środki chemiczne. W sekcji 12 Tomu III dokonano analizy możliwych do wystąpienia pozostałości militarnych na obszarze Morza Bałtyckiego, jednakże nie wskazano jednoznacznie czy takowe pozostałości zlokalizowane zostały na obszarze przedmiotowego przedsięwzięcia.

Uprzejmie potwierdzam, że w trakcie badań geofizycznych i inspekcji ROV oraz w trakcie analiz chemicznych osadów i wody nie natrafiono na jakiegokolwiek ślady mogące świadczyć o występowaniu bojowych środków chemicznych oraz innych pozostałości zatopionej amunicji. Należy jednak zaznaczyć, że na etapie badań geotechnicznych poszczególne lokalizacje elektrowni będą szczegółowo badane również pod kątem tego typu zagrożeń.

15) Na str. 19 (TOM V Podsumowanie) wskazano iż, cyt.: „dla pojedynczego uderzenia podczas palowania w jednej lokalizacji przy użyciu sugerowanych środków mitygacji można spodziewać się znacznego zmniejszenia oddziaływań, do stopnia w którym można wykluczyć oddziaływania transgraniczne.” Niemniej na str. 4 (TOM II sekcja 9 Hałas) podano, iż czas potrzebny na zainstalowanie jednego monopala wynosi 24 godziny, w ciągu których wykonanych zostanie 16 800 uderzeń młota, co daje w przeliczeniu 700 uderzeń na godzinę. W związku z czym należy ponownie przeanalizować możliwość wystąpienia oddziaływania transgranicznego wywołanego emisją hałasu podczas palowania.

Uprzejmie wyjaśniam, że cytowane zdanie z podsumowania raportu miało na celu jedynie podkreślenie tego, iż reakcja behawioralna ssaków morskich (ucieczka od źródła dźwięku) następuje już po pierwszym uderzeniu młota pneumatycznego. Stąd m.in. zaleca się w raporcie stosowanie procedury tzw. *soft start*, co ma umożliwić oddalenie się ssaków na bezpieczną odległość, zanim rozpocznie się bardziej intensywne palowanie.

Podkreślamy, że ocena oddziaływania hałasu na ssaki (w tym ocena oddziaływań transgranicznych) opiera się na analizie wyników modelowania rozprzestrzeniania się hałasu przy zastosowaniu zalecanego działania minimalizującego (np. kurtyny powietrznej), które będzie stosowane nie tylko dla pierwszego uderzenia, ale dla całego procesu palowania.

Wyniki modelowania przedstawiono na kilkudziesięciu mapach w Sekcji 9 Tomu II raportu, obejmujących wszelkie możliwe warianty propagacji hałasu (tj. dla pojedynczych i wielokrotnych uderzeń, z zastosowaniem mitygacji i bez niej, dla pojedynczej MFW BSII i w kumulacji z inną farmą jak również dla sytuacji, gdy odbywają się jednocześnie dwa palowania w obrębie MFW BSII). W żadnej z tych sytuacji nie występuje transgraniczne oddziaływanie na ssaki morskie.

W związku z powyższym nie ma powodów do dokonywania ponownej oceny tego zagadnienia.

16) Na str. 46 raportu oos (TOM IV sekcja 10) wskazano, cyt.: *„mając na uwadze położenie obszaru MFW BSII (..) oraz jego niewielki obszar w stosunku do powierzchni kwadratu (39G6), jest mało prawdopodobne, że część planowana pod inwestycję stanowi zainteresowanie zagranicznych statków”*. W ocenie tut. organu wniosek ten jest niewystarczający i nie można na jego podstawie jednoznacznie stwierdzić braku oddziaływania transgranicznego na rybołówstwo, zwłaszcza że cyt.: *„połowy na obszarze tego kwadratu prowadziły głównie statki duńskiej, totewskiej i szwedzkiej bandery”*. Należy zatem ponownie zweryfikować brak oddziaływania transgranicznego na rybołówstwo i jednoznacznie wskazać, czy realizacja MFW BSII będzie miała wpływ na działalność połowową zagranicznych statków, czy też nie.

Uprzejmie informuję, iż po weryfikacji wyników oceny oddziaływania inwestycji na rybołówstwo podtrzymujemy wniosek o braku oddziaływania transgranicznego w tym zakresie. Dodatkowym argumentem uzasadniającym ten wniosek jest przedstawiona na rysunku 13 (Tom IV, Sekcja 10, Rozdział 12) analiza względnej wielkości zaangażowanego nakładu połowowego w kwadratach bałtyckich 38G6 oraz 38G7, leżących (podobnie jak obszar farmy) w całości w polskich strefie ekonomicznej i w niewielkim oddaleniu od obszaru inwestycji. Na obszarze obydwu kwadratów zaangażowanie flot obcych bander w połowy było znikome i wynosiło odpowiednio 0,2% i 0,5% całkowitego czasu pracy statków rybackich. Dodatkowo z danych VMS o aktywności statków rybackich, wynika że w 2015 r. statki nie polskiej bandery wykazały obecność w prostokącie opisującym obszar farmy (55,00-55,133; 16,733-16,967) tylko przez 18 dni kalendarzowych (łącznie), podczas gdy w całym kwadracie 39G6 było to 627 dni.

17) Należy ujednoclić informacje dotyczące portów budowlano - montażowych, planowanych do wykorzystania, bowiem na str. 12 raportu oos (TOM II.s.4) wskazano porty Gdańsk, Gdynia, Świnoujście. Natomiast na str. 34 raportu oos (TOM.IV.s.11) dodatkowo wskazano także port Ronne Havn.

18) W przypadku wykorzystywania portu Ronne Havn w celach związanych z realizacją przedmiotowego przedsięwzięcia należy dokonać oceny oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia pod kątem oddziaływania

Uprzejmie wyjaśniamy, iż jak wskazano w raporcie (Tom IV Sekcja 11 Rozdział 7.4.1), port Ronne Havn był rozpatrywany wyłącznie jako potencjalny port budowlano - montażowy. Jednak na obecnym etapie projektu uznano, że nie będzie on wykorzystywany. Tym samym analiza oddziaływań transgranicznych związanych z ewentualnym wykorzystaniem portu Ronne Havn nie ma uzasadnienia.

19) Przedstawić sposób udostępnienia terenu przeznaczonego pod realizację MFW BS II podczas budowy, rybakom i innym użytkownikom obszarów morskich.

Uprzejmie wyjaśniamy, że przewidywany na obecnym etapie inwestycji sposób udostępniania terenu inwestycji innym niż inwestor użytkownikom obszarów morskich został przedstawiony w Sekcji 11 Tomu IV raportu p.n.: „Ocena oddziaływania na innych użytkowników obszarów morskich. Analiza konfliktów potencjalnych.”

Jednak ostateczne decyzje dotyczące udostępniania obszaru farmy rybakom i innym użytkownikom obszarów morskich będzie podejmował Urząd Morski w Słupsku. Organ ten wypowiedział się w powyższej kwestii w odniesieniu do morskiej farmy wiatrowej Bałtyk Środkowy III, należącej do tego samego inwestora (pismo znak: RM-070/015/6/15 z dnia 29 września 2015 r.). Można więc zakładać, że podobne stanowisko urząd będzie prezentował w odniesieniu do MFW BSII.

Jak wynika ze wspomnianego pisma, UM w Gdyni, na obecnym etapie przedsięwzięcia, ze względu na brak pełnej informacji dotyczącej planowanej inwestycji nie chce podejmować wiążących decyzji w tej sprawie. Ze względu na obawy środowisk rybackich dotyczące ograniczenia udostępnienia akwenu MFW Urząd Morski w Słupsku będzie dążył do wprowadzenia jak najmniejszych ograniczeń dla żeglugi i rybołówstwa, które można określić następująco:

- w fazie budowy MFW akwenu, na których będą prowadzone prace budowlane będą stopniowo, czasowo zamykane dla żeglugi i rybołówstwa,
- w fazie eksploatacji obszar MFW powinien być udostępniony dla żeglugi, po ustanowieniu odpowiednich stref bezpieczeństwa wokół turbin i innych elementów konstrukcji, oraz dla rybołówstwa wykonywanego wyłącznie pelagicznymi narzędziami połowowymi.

Powyższe pismo zostało przekazane do RDOŚ Gdańsk wraz z wyjaśnieniami do raportu dla MFW BSIII w dniu 4 listopada 2015 r. Stanowisko UM w Słupsku było także prezentowane przedstawicielom organizacji rybackich podczas prowadzonych przez Inwestora konsultacji społecznych i spotkało się z pozytywnym przyjęciem.

20) Przedstawić, skąd pochodzić będzie materiał skalny i żwir, które wykorzystywane będą przy pracach montażowych fundamentów.

Uprzejmie wyjaśniam, że decyzje o tym, skąd będzie pochodził materiał skalny i żwir

wykorzystywane przy pracach montażowych będą podejmowane na etapie budowy przez wykonawcę i zależą będą, oprócz uwarunkowań środowiskowych, także od szeregu innych czynników, w tym uwarunkowań technicznych określonych w projekcie budowlanym oraz od rachunku ekonomicznego. Nie będzie to materiał pochodzący z dna morskiego i będzie on odpowiadał normalnym cechom materiałów (wyrobów) budowlanych. Wyjaśniamy, że w budownictwie hydrotechnicznym powszechnie stosuje się kamień hydrotechniczny, uzyskiwany z granitu, dolomitu, piaskowca czy skały bazaltowej. Jest on używany m.in. w budowie i modernizacji falochronów, wybrzeży, brzegów i dna kanałów wodnych, umocnień dna i skarp koryt rzecznych (jako zabezpieczeń przeciwpowodziowych), narzutów skalnych, fundamentów a także obiektów portowych, przystani jachtowych i promowych. Dobrym przykładem wykorzystania kamienia hydrotechnicznego może być także trwająca obecnie, realizowana przez Urząd Morski w Słupsku, budowa sztucznej rafy w Ustce. Inwestycja ta służy ochronie plaży w Ustce przed erozją wskutek działalności fal morskich i obejmuje budowę progów podwodnych i modułów siedliskowych, odbudowę i budowę zespołu ostróg oraz przebudowę opaski brzegowej. Więcej informacji na ten temat, w tym dokumentacja fotograficzna i filmowa znajduje się na stronie internetowej miasta Ustka.

Jak wskazano np. w ocenie oddziaływania na środowisko abiotyczne, przy pracach montażowych fundamentów będą zastosowane materiały neutralne dla środowiska (Tom IV, Sekcja 2, Rozdział 9.1.3.) i takie zalecenie może zostać przeniesione do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

21) Należy przedstawić analizę skumulowanego oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia z planowanym pozyskiwaniem kruszyw naturalnych z obszarów górniczych Ławica Słupska I i Ławica Słupska II, które są na etapie opinii o zakresie raportu, na przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Ławica Słupska PLC 990001.

W pierwszej kolejności pragniemy zauważyć, że odnoszenie się przez inwestora i wykonawców raportu do kolejnych przedsięwzięć, dla których postępowania administracyjne rozpoczęły się po wykonaniu dokumentacji środowiskowej dla MFW BSII i złożeniu wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, jest niezgodne z dobrymi praktykami wykonywania ocen skumulowanych, które znalazły potwierdzenie w przepisach ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1936) (wejdą w życie 1 stycznia 2017 r.). Wykonawcy raportu OOŚ dokonali oceny oddziaływania skumulowanego wszystkich przedsięwzięć, które były znane na etapie wykonania oceny. To przedsięwzięcia, dla których wszczęto procedury w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach po złożeniu przedmiotowego raportu powinny uwzględniać ocenę wpływu skumulowanego z MFW BSII, a nie na odwrót.

Podczas pracy nad dokumentacją MFW BSII nie istniały żadne publicznie dostępne dokumenty, zawierające założenia techniczne ww. przedsięwzięć, badania środowiska itd. a co za tym idzie - nie było możliwe wykonanie oceny wpływu skumulowanego.

W innej sytuacji natomiast znajduje się podmiot, który będzie wykonywać OoŚ dla planowanego pozyskiwania kruszyw, ponieważ raport dla MFW BSII jest dokumentem publicznie dostępnym. Tym samym podmiot ten będzie miał pełny dostęp do wiedzy na temat projektowanej farmy, co umożliwi mu dokonanie rzetelnej oceny wpływu skumulowanego.

Należy dodać, że wykonawca oceny oddziaływań związanych z planowanym pozyskiwaniem kruszyw z obszarów górniczych Ławica Słupska i Ławica Słupska II, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, ze zm.), (dalej jako UooŚ), zobligowany jest do wykonania takiej oceny, a organ powinien wpisać taki obowiązek do postanowienia o zakresie raportu dla tego projektu/projektów.

Uzupełniając dokonane w raporcie oceny oddziaływania skumulowanego w kontekście planowanego pozyskiwania kruszyw można jedynie dodać, że obszar Natura 2000 „Ławica Słupska” jest jednym z najważniejszych zimowisk lodówki *Clangula hyemalis* na Bałtyku. Gatunek ten jest bentofagiem, a jego głównym pożywieniem poza okresem lęgowym są małże, w poszukiwaniu których może nurkować na głębokości ponad 40 m. Z reguły jednak ptaki te wybierają akwenu płytsze, ponieważ nurkowanie na duże głębokości wiąże się ze znacznymi wydatkami energetycznymi. Ławica Słupska zapewnia optymalne warunki do zimowania ze względu na stosunkowo niewielką głębokość tego akwenu i obficie występujący pokarm.

Lodówka jest przedmiotem ochrony w tym obszarze Natura 2000. Dlatego trzeba ocenić skutki wszelkich przedsięwzięć, które mogłyby wpłynąć na ten gatunek. Jeżeli wziąć pod uwagę wydobywanie kruszywa z dna Ławicy Słupskiej, to potencjalnie negatywny wpływ na zimującą populację tych ptaków mogą mieć przede wszystkim:

1. Niszczanie zbiorowisk zoobentosu na obszarach wydobywania kruszywa.
2. Płoszenie ptaków przez jednostki pływające operujące w miejscach wydobywania.

Zawiesiny unoszące się w toni wodnej podczas pozyskiwania kruszywa mogą utrudniać ptakom żerowanie, jednak wpływ tego czynnika zależy od odległości od miejsca wydobywania z jakiej zawiesiny będą się rozprzestrzeniały w wodzie.

W przypadku oceny skutków niszczenia zbiorowisk bentosu należy wziąć pod uwagę czas potrzebny na jego naturalne odtworzenie. Niewątpliwie jednak przez jakiś czas baza pokarmowa bentofagów zostanie na pewnym obszarze poważnie ograniczona. Zmiana typu podłoża, jaka może zajść po wydobywaniu warstw przypowierzchniowych także może mieć wpływ na zbiorowiska zoobentosu jakie pojawiają się po kilku latach w miejscach wydobywania kruszywa. Można też rozważyć działania kompensacyjne, które mogłyby polegać na stworzeniu sztucznych „raf”, na których mogłyby pojawić się małże.

W kontekście obydwu powyższych komentarzy można stwierdzić, że ewentualny skumulowany wpływ MFW BSII oraz obszarów górniczych Ławica Słupska I i Ławica Słupska II można skutecznie usunąć poprzez zapewnienie, że wydobywanie kruszyw nie będzie się odbywać w trakcie zimowania ptaków na Ławicy Słupskiej. Oczywiście należy podkreślić fakt, że Ławica Słupska jest podstawowym żerowiskiem dla lodówki podczas zimowania i znacznie większy wpływ na zachowanie tej populacji zawsze będą miały działania wykonywane

bezpośrednio na obszarze Ławicy Słupskiej, niż na jakimkolwiek innym.

22) Należy uzasadnić stanowisko (zaprezentowane w ROŚ) w zakresie braku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę, w kontekście, pojawiających się w wcześniejszej części ROŚ informacji, np.:

- a. *Dokonanie w pełni obiektywnej i wiarygodnej oceny wielkości oddziaływania farm wiatrowych na środowisko morza zarówno w odniesieniu do miejsc planowanych lokalizacji, jak też i w obrębie dalszych, przylegających akwenów, jest zagadnieniem bardzo złożonym, a wiele zagadnień teoretycznych, modelowych oraz eksploatacyjnych związanych z ich oddziaływaniem na hydrodynamikę i hydrofizykę zjawisk zachodzących w całym przekroju toni nie zostało jeszcze dostatecznie rozpoznanych. Dlatego też przedstawione analizy i wynikające z nich wnioski dla polskich obszarów Bałtyku Południowego mają charakter pionierski i wymagają dalszych wnikliwych badań. Jakkolwiek na obszarach morza należących do sąsiadujących państw bałtyckich (Niemcy, Szwecja, Dania) od kilku - kilkunastu lat budowane i eksploatowane są różnej wielkości farmy wiatrowe, tym nie mniej trudno jest w pełni dostosować doświadczenia i wnioski wynikające z ich budowy i eksploatacji do realiów i wymagań polskich obszarów morskich ze względu na odmienną specyfikę warunków hydrologicznych, stosunkowo krótki czas pracy na morzu oraz ograniczenia w dostępie do informacji eksploatacyjnych. (TOM IV sekcja 2, str.139).*

Odpowiadając na powyższe zalecenie pragniemy zwrócić uwagę, że decyzja w sprawie zalecenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko (bądź stwierdzenia braku takiej potrzeby) nie należy do inwestora bądź wykonawcy raportu lecz wyłącznie do organu prowadzącego postępowanie. Przedstawione w raporcie stanowisko dotyczące ponownej OOŚ (Tom V, Rozdział 12) jest więc wyłącznie opinią i powinno być traktowane przez organ jedynie pomocniczo.

Jak wynika z przepisu art. 82 ust. 1 Uooś, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydawanej po przeprowadzeniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, właściwy organ: [...]

4) przedstawia stanowisko w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18, z zastrzeżeniem pkt 4a i 4b;

Zgodnie z art. 82 ust. 2 Uooś, w stanowisku, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, właściwy organ stwierdza konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1, 10, 14 i 18, biorąc pod uwagę w szczególności następujące okoliczności:

1) posiadane na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dane na

temat przedsięwzięcia nie pozwalają wystarczająco ocenić jego oddziaływania na środowisko;

2) ze względu na rodzaj i charakterystykę przedsięwzięcia oraz jego powiązania z innymi przedsięwzięciami istnieje możliwość kumulowania się oddziaływań przedsięwzięć znajdujących się na obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie;

3) istnieje możliwość oddziaływania przedsięwzięcia na obszary wymagające specjalnej ochrony ze względu na występowanie gatunków roślin i zwierząt lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych objętych ochroną, w tym obszary Natura 2000 oraz pozostałe formy ochrony przyrody.

W przedstawionym w raporcie stanowisku jego autorzy uznali, że posiadane na etapie przygotowania raportu i wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dane na temat przedsięwzięcia pozwoliły wystarczająco ocenić jego oddziaływania na środowisko, zbadane potencjalne oddziaływania skumulowane nie przekroczą obowiązujących norm, nie wystąpią oddziaływania transgraniczne a oddziaływanie na obszary chronione nie będzie miało charakteru oddziaływania znaczącego (por. Tom V, Rozdział 12 raportu).

Jednocześnie jednak autorzy raportu zdają sobie sprawę, że morskie farmy wiatrowe Bałtyk Środkowy II i Bałtyk Środkowy III są pierwszymi tego typu przedsięwzięciami projektowanymi w Polsce i nie ma możliwości porównania dokonanej oceny z innymi, dla podobnych przedsięwzięć, realizowanych w specyficznych, lokalnych warunkach. Również zastosowana metodyka oceny, polegająca na analizie tzw. najdalej idących scenariuszy jest w Polsce nowością. Konieczność jest zastosowania wynika ze specyfiki projektów w branży morskiej energetyki wiatrowej, gdzie okres od koncepcji do uruchomienia inwestycji może wynosić nawet kilkanaście lat a w tym czasie następuje dynamiczny rozwój technologii. Przekłada się to na niemożność analizy w raporcie zbyt szczegółowych rozwiązań technicznych. MFW BSII jest też zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru Natura 2000 chroniącego w szczególności ptaki morskie, i będzie na nie oddziaływać, choć, jak wynika z raportu - nie w stopniu znaczącym. Ponadto coraz bardziej zaawansowane są kolejne przedsięwzięcia w tym rejonie Bałtyku, w szczególności MFW Baltica 2 i Baltica 3.

W powyższej sytuacji należy uznać, że zastosowanie ponownej oceny oddziaływania na środowisko z całą pewnością pozwoli na dokonanie bardziej precyzyjnych analiz, opierających się o dokumentację techniczną przedsięwzięcia jak również dokładniejsze rozpoznanie możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych, w oparciu o dokumentację projektowe (a przynajmniej raporty OOŚ) innych przedsięwzięć planowanych w rejonie MFW BSII.

Ponadto należy wziąć pod uwagę, że ponowna ocena oddziaływania, wykonana na etapie znanego projektu budowlanego, a także prawdopodobnie po zakończeniu badań i ocen oddziaływania na środowisko dla innych, sąsiadujących z MFW BSII projektów morskich farm wiatrowych, może być narzędziem skutecznej weryfikacji konieczności zastosowania działań minimalizujących potencjalne oddziaływania skumulowane, w tym zwłaszcza tworzenia korytarzy migracyjnych dla ptaków zimujących na Ławicy Słupskiej. Dlatego też, Inwestor po konsultacjach z innymi inwestorami MFW, przyjął stanowisko, że ponowna ocena oddziaływania powinna być zalecana dla wszystkich projektów MFW na północnym i północno-wschodnim stoku Ławicy Słupskiej, dla których ocena oddziaływania na środowisko wykonywana będzie na etapie wstępnej koncepcji technicznej projektu.

Uznajemy jednak za niezbędne doprecyzowanie i uszczegółowienie zakresu ewentualnej ponownej oceny, w stosunku do ogólnych zapisów art. 67 Uooś, poprzez wskazanie, które analizy, w odniesieniu do których potencjalnych oddziaływań na środowisko, wymagać mogą dodatkowej weryfikacji w ramach ponownej oceny na etapie uszczegółowienia wiedzy o przedsięwzięciu w projekcie budowlanym.

23) Należy uzasadnić stanowisko (zaprezentowane w TOMIE V Podsumowanie, str. 52) w zakresie braku konieczności przeprowadzenia analizy porealizacyjnej, w kontekście, pojawiających się w wcześniejszej części raportu ooś informacji, np.:

- a. ***„W południowej części Morza Bałtyckiego nie prowadzono dotychczas prac związanych z budową, eksploatacją i demontażem farm wiatrowych. Brak jest wyników badań nad oddziaływaniem zanurzonych elementów elektrowni wiatrowych na zespoły bentosu (...) pełną informację uwzględniającą specyfikę bentosu wschodniej części Ławicy Słupskiej zapewnia badania proinwestycyjne. Brak danych lub ograniczona wiedza na temat wpływu hałasu na bentos nie daje możliwości pełnej i jednoznacznej oceny oddziaływania tego czynnika. Wpływ emisji ciepła oraz pola i promieniowania elektromagnetycznego na bentos jest bardzo słabo udokumentowany w dotychczasowej literaturze” (Tom IV sekcja 3 str. 103).***
- b. ***„Bardzo słaby stopień poznania awifauny przebywającej w Wyłącznej Strefie ekonomicznej Polski i brak wiadomości o przemieszczeniach ptaków w jej obrębie stanowi poważne utrudnienie w interpretacji uzyskanych wyników” {TOM IV sekcja 3, str. 231).***

Uprzejmie wyjaśniamy, iż zgodnie z art. 82 Uooś, w decyzji środowiskowej może nałożyć zarówno obowiązek monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (art. 82 ust. 2 lit. b) jak i obowiązek przedstawienia analizy porealizacyjnej, określając jej zakres i termin przedstawienia (art. 82 ust. 5). W analizie porealizacyjnej dokonuje się porównania ustaleń zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, w szczególności ustaleń dotyczących przewidywanego charakteru i zakresu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz planowanych działań zapobiegawczych z rzeczywistym oddziaływaniem przedsięwzięcia na środowisko i działaniami podjętymi dla jego ograniczenia (art. 83 ust. 1 Uooś).

Zakres poinwestycyjnego programu monitoringu środowiska został przedstawiony zarówno w rozdziałach Tomu IV z oceną oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, jaki w Tomie V, podsumowującym ROOŚ. Zgodnie z propozycją przedstawioną w raporcie (Tom V, Rozdział 10) wyniki wszystkich poinwestycyjnych badań środowiska powinny być przesyłane do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w oznaczonych terminach, a przypadku wykazania w raporcie okresowym lub końcowym znaczących negatywnych oddziaływań na dany zasób środowiska lub stwierdzenia innych istotnych niebezpieczeństw, należy w raporcie z monitoringu zaproponować działania zapobiegawcze lub minimalizujące, proponowany sposób wdrażania i kontroli rezultatów. Tym samym raporty z monitoringu poinwestycyjnego, wykonane w formie zalecanej przez autorów raportu OOŚ, będą wyczerpywały definicję analizy porealizacyjnej i pełniły jej funkcję, ponieważ oprócz wyników badań muszą zawierać analizę rzeczywistego wpływu inwestycji

na środowisko, wraz ze wskazaniem ewentualnych dalszych środków mitygujących. W opinii autorów raportu oddzielenie analizy porealizacyjnej od poinwestycyjnych wyników badań danego elementu środowiska wpłynęłoby niekorzystnie na jakość takiego opracowania.

Proponuje się więc, aby w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określono formę raportów końcowych z monitoringu w ten sposób, że pierwsza ich część będzie zawierała wyniki badań poinwestycyjnych z danego okresu, a w drugiej dokonane zostanie porównania ustaleń zawartych w raporcie i w decyzji środowiskowej, co nada im charakter analizy porealizacyjnej.

24) Należy dokonać oceny wpływu planowanej inwestycji na populację dennika (*Liparis liparis*).

Uprzejmie wyjaśniam, że dennik należy do gatunków, który ze względu na status ochrony prawnej, został uwzględniony w szczegółowej ocenie oddziaływania MFW BSII na ichtiofaunę (Tom IV, Sekcja 4 raportu). Znaczenie oddziaływań na poszczególnych etapach inwestycji było za wyjątkiem wpływu hałasu i wibracji małe lub pomijalne. Oddziaływanie do tego ostatniego czynnika określono jako umiarkowane, a po zastosowaniu działań mitygujących jako małe. Ocena oddziaływania na dennika znajduje się we wszystkich tabelach ocenowych w Rozdziale 9 ww. sekcji raportu.

Zagrożenie populacji ewentualnym oddziaływaniem jest ograniczone również ze względu na fakt, że zasiedla ona głównie północną część Bałtyku właściwego i Zatokę Botnicką (SPECIES INFORMATION SHEET *Liparis liparis* 2013). Lokalizacja planowanej farmy wiatrowej znajduje się na granicy obszaru występowania tego gatunku co potwierdza brak w połowach osobników dorosłych i wystąpienie jedynie 16 larw w zgromadzonym przez cały okres badań materiale (SPECIES INFORMATION SHEET *Liparis liparis*, 2013. <http://helcom.fi/Red%20List%20Species%20Information%20Sheet/HELCOM%20Red%20List%20Liparis%20liparis.pdf> (dostęp 01.06.2016)).

25) Z treści raportu wynika, że jesienią 85% stwierdzonych osobników szprota intensywnie żerowało w rejonie MFW Bałtyk Środkowy II. Ponadto rejon MFW BS II w drugiej fazie rozrodu szprota leży bezpośrednio na obszarze tarła tego gatunku, a w okresie późnowiosennym i letnim na obszarze całego południowego Bałtyku przebiega intensywne powierzchniowe tarło szprota. Należy określić, jaka część populacji krajowej będzie narażona na znaczące oddziaływanie podczas budowy farmy? Przy analizie oddziaływania należy wziąć pod uwagę zasięg oddziaływania planowanej inwestycji na ten gatunek. Ponadto przy analizie skumulowanego oddziaływania planowanej inwestycji na ichtiofaunę pominięto szprota. Wyjaśnienia wymaga powyższa decyzja.

Uprzejmie wyjaśniam, że określenie, choćby przybliżone, jaka część „populacji krajowej” szprota będzie narażona na negatywne oddziaływanie podczas budowy farmy wiatrowej jest z kilku powodów niemożliwe:

- pojęcie „populacja krajowa” w odniesieniu do szprota bałtyckiego nie jest stosowane w praktyce szacowania zasobów tego migrującego gatunku jak i w gospodarce rybackiej; stosowane jest pojęcie stado bałtyckie (dot. podobszarów ICES 22-32),
- ze względu na dużą fluktuację liczebności rekrutujących pokoleń szprota, a stąd

BAŁTYK II

GRUPA POLENERGIA

urodzajność i rozmieszczenie geograficzne nowego pokolenia zwykle co roku podlega dużym zmianom, trudnym do prognozowania.

Można jednak z bardzo dużym przybliżeniem określić jaka część stada bałtyckiego może chwilowo znajdować się w rejonie planowanej inwestycji, a co za tym idzie podlegać jej oddziaływaniu.

Liczebność i biomasa szprota w rejonie MFW we wrześniu 2013 r. stanowiła znikomą część, tj. 0,0002% całego stada tego gatunku w Bałtyku (podobszary ICES 22-32). Powyższe stwierdzenie oparto na porównaniu wyników szacowania ww. parametrów w rejonie MFW, gdzie wynosiły odpowiednio 0,26 mln osobników i 4,0 tony z międzynarodowymi szacunkami metodą akustyczną (ICES - WGBIFS; Raport 2014), które we wrześniu-październiku 2013 r. wynosiły odpowiednio, 147713,3 mln osobników i 1686872,5 ton.

Nawet znaczące powiększenie obszaru znajdującego się pod wpływem inwestycji, poprzez uwzględnienie kilkudziesięciokilometrowego zasięgu oddziaływania hałasu i wibracji na etapie budowy oraz oddziaływań skumulowanych inwestycji planowanych w tym rejonie, nie wiąże się z istotnym wzrostem części stada szprota narażonej na ewentualną negatywną presję.

Należy również uwzględnić, że inwestycja nie będzie wpływać na procesy tarłowe na poziomie stada bałtyckiego. Tarło szprota odbywa się na bardzo rozległych obszarach Bałtyku (wiosną w warstwie wód głębinowych Zatoce Kilońskiej, Głębi Arkońskiej, Głębi Bornholmskiej, Głębi Gdańskiej, Głębi Gotlandzkiej i na stokach innych głębokowodnych części Bałtyku (Aro 1988, Kraus i Köster 2001) a latem niemal w całej południowej i środkowej części Bałtyku, w wodach powierzchniowych (Mańkowski 1978, Grauman 1975, Elwertowski 1976). Porównanie powierzchni planowanej inwestycji, nawet powiększonej o obszary oddziaływań skumulowanych, z obszarem na którym odbywa się tarło całego stada szprota wskazuje, że nie będzie występowało istotne negatywne oddziaływanie MFW na procesy tarłowe. Podobne uogólnienie można przyjąć w odniesieniu do żerowania szprota.

Literatura:

Anon. 2014. Report of the Baltic International Fish Survey Working Group (WGBIFS). ICES CM 2014/SSGESST:13; REF. SCICOM, Gdynia, 24-28.03.2014; 437 pp.

Aro, E. 1989. A review of fish migration patterns in the Baltic. Rapp. P.-v. Réun. Cons. int. Explor. Mer, 190; 72-96.

Elwertowski, J. 1982. Zasoby ryb użytkowych Bałtyku. Struktura, dynamika, biomasa, produkcja. Stud. Mat. MIR, ser. B, 50: 1-114.

Grauman, G. B. 1975. Ecological Peculiarities of Reproduction of Fishes with Pelagic Eggs. ICES CM/1975, P:12, B.F.C.; 11 pp.

Kraus, G. and F. Köster 2001.. Duration, frequency and timing of sprat spawning in the Central Baltic: An analysis based on gonad maturity. ICES CM 2001/J:25.

Mańkowski, W. 1978. Badania nad zooplanktonem Bałtyku w latach 1965-1974. Stud. Mat., Mor. Inst. Ryb., Gdynia, ser. A, 24: 39-82. 1978.

26)Czy stwierdzenie zawarte na str. 48 Tomu III, sekcji 8 cz. 1 cyt.: „Tak wysoki udział tego gatunku wynika z bardzo wysokich liczebności zanotowanych w

grudniu 2012, gdy podczas jednego rejsu zaobserwowano ponad 27 i prawie 13 tyś lodówek” dotyczy dwóch rejsów z 13.12 i 20.12?

Uprzejmie wyjaśniam, że w cytowanym zdaniu wystąpił błąd a powyższe dane dotyczą nie jednego, lecz dwóch rejsów. Potwierdza to tabela 10, znajdująca się w rozdziale 5.2.3. z którego pochodzi cytat. Wynika z niej, że w dniu 13 grudnia 2012 r. odnotowano 27 626 lodówek, a w dniu 20 grudnia 2012 r. - 12 902 osobniki tego gatunku.

27) Jak czytać przedstawione w raporcie diagramy, przedstawiające m. in. zmiany liczebności gatunków siedzących na wodzie bądź przelatujących (t. j. str. 52 Tom III, sekcja 8 cz. 1)?

Uprzejmie wyjaśniam, że wskazany diagram, znajdujący się na str. 52 Tomu III Sekcji 8 raportu (oraz kolejny diagram, na str. 54) przedstawia na osi poziomej daty rejsów badawczych, jakie odbyły się w latach 2012 - 2014. Każdej z dat odpowiada słupek, pokazujący łączną liczbę stwierdzonych podczas rejsu ptaków danego gatunku (lodówki lub mewy srebrzystej), siedzących na wodzie i przelatujących. Liczbę tę można odczytać na osi pionowej diagramu. Liczbę ptaków siedzących na wodzie przedstawia część słupka w kolorze czarnym, a liczbę ptaków przelatujących - część słupka w kolorze szarym.

Jednocześnie wyjaśniam, że wykres na str. 52 zawiera pomyłkę, która mogła wprowadzać w błąd - nad słupkiem przedstawiającym ilość ptaków stwierdzonych w dniu 20 grudnia 2012 r. powinien być podpis „12 902” (tj. zgodnie z tabelą 10) a nie, jak wpisano omyłkowo „16 675”.

28) Dlaczego w tabeli 18 na str. 72, Tom III, sekcja 8, cz. 2 nie ujęto łabędzi niemych?

Uprzejmie wyjaśniam, że we wspomnianej tabeli 18 (str. 72) nie ujęto łabędzi niemych (odnotowanych w ilości 5 osobników latem 2012 r. - por.: tabela 17 na tej samej stronie) jak również mewy małej (1 odnotowany osobnik) ponieważ dla tych gatunków nie zanotowano wysokości przelotu. Takie wyjaśnienie znajduje się nad tabelą 18.

29) Z czego wynika różnica przedstawionych w tab. 19 i 20 (str. 73 i 74 Tom III, sekcja 8, cz. 2) liczebności mew srebrzystych przelatujących nad planowaną farmą wiatrową?

Uprzejmie wyjaśniam, że różnica między liczebnościami mewy srebrzystej we wspomnianych tabelach wynika z tego, że nie udało się zanotować wysokości przelotu części osobników. Takie wyjaśnienie znajduje się nad tabelą 20.

30) Czy dane dotyczące ilości ptaków przelatujących nad obszarem dotyczą sumy ptaków zaobserwowanych, czy przeliczonych wg wzoru na str. 36 raportu (Tom III, sekcja 9)?

Uprzejmie wyjaśniam, że wspomniane równanie zostało użyte do obliczenia sumy migrujących osobników dla wszystkich analizowanych gatunków osobno. Dla przykładu, Rycina 5.6 w rozdziale 5.2 przedstawia funkcję wykrywalności nurów w zależności od odległości od platformy obserwacyjnej, która później została użyta do obliczenia szacowanej całkowitej liczby ptaków migrujących w przestrzeni MFW BSII dla poszczególnych miesięcy (Tabela 5.2, kolumna czwarta). Te wartości były następnie wykorzystywane w analizach, dotyczących liczby ptaków przelatujących nad obszarem inwestycyjnym.

31) Z treści raportu wynika, że skala oddziaływania planowanej inwestycji na reżim prądów morskich jest nieznacząca (skala narażenia lokalna, czas trwania krótkoterminowe, intensywność niska). Biorąc pod uwagę czas, na jaki będzie wybudowana farma wiatrowa i możliwość przedłużenia jej funkcjonowania, wątpliwość budzi czas określony, jako krótkoterminowy. Należy ponownie przeanalizować oddziaływanie planowanej farmy na prądy morskie, a co za tym idzie również na bentos, makroglony znajdujące się w buforze planowanej inwestycji, jak również i bentofagi.

Uprzejmie wyjaśniam, że ocena oddziaływania inwestycji na reżim prądów morskich, przedstawiona w Sekcji 2 Tomu IV OOŚ została podzielona na 3 etapy. O oddziaływaniach krótkoterminowych mowa jest jedynie w wypadku budowy (Rozdział 9.1.11.). Natomiast wpływ farmy na prądy morskie w trakcie eksploatacji (Rozdział 9.2.12.) jak i związany z jej likwidacją (Rozdział 9.3.8.) określono jako długoterminowy, i taka też kwalifikacja oddziaływania była brana pod uwagę w dalszych ocenach (w tym ocenach oddziaływania na bentos, makroglony czy bentofagi). Tym samym nie ma powodu do dokonywania ich ponownej analizy.

Należy dodać, że czas trwania oddziaływania na etapie likwidacji został przyjęty jako długoterminowy, gdyż założono tu wariant najbardziej negatywny tzn., że fundamenty nie zostaną rozebrane po upływie terminu ich eksploatacji.

32) Jaki wpływ będzie miała realizacja planowanej inwestycji wraz z uwzględnieniem oddziaływania skumulowanego na wlewy z morza Północnego (ich rozkład i prędkość przepływu), a co za tym idzie na bentos i ichtiofaunę?

Uprzejmie wyjaśniam, że analiza hydrauliczna budowy MFW BSII wykazała nieznaczny i jedynie jej lokalny wpływ na prądy, transport osadów oraz wysokość fal. Zagadnienie to zostało szczegółowo opisane w raporcie z modelowania hydraulicznego (Tom II, Sekcja 11 raportu). Wlewy wód z Morza Północnego związane z Cieśninami Duńskimi, odzwierciedlone w modelowaniu numerycznym, prezentowane są w skali regionalnej. Nawet z uwzględnieniem oddziaływania skumulowanego inwestycja, ma nieistotny wpływ na powyższe parametry, o zasięgu wyłącznie lokalnym - dla obszarów

znajdujących się jedynie w bliskim jej sąsiedztwie. Co za tym idzie nie ma wpływu na wlewy wód z Morza Północnego.

Woda z wlewów z Morza Północnego jest bardziej zasolona, „gęstsza i cięższa” od wody bałtyckiej, w związku z tym przemieszcza się Rynną Słupską i zalega w południowobałtyckich głębiach (Łomniewski i in. 1975). Zatem wlewy nie będą miały wpływu na bentos w rejonie planowanej inwestycji MFW BSII.

Zagadnienia dotyczące wpływu inwestycji na rozprzestrzenianie się wlewów z Morza Północnego nie były przedmiotem badań Morskiego Instytutu Rybackiego-PIB. Jednak w oparciu o dane literaturowe (np.: Hansson i Anderson 2015, Matthaus et al. 2008) należy zakładać, że inwestycja nie będzie miała wpływu na rozkład i prędkość przepływu wlewu, a co za tym idzie na ichtiofaunę. Masy wód wlewowych przemieszczają się na znacznych głębokościach przez Rynnę Słupską w kierunku Głębi Gdańskiej i Gotlandzkiej. Planowane farmy wiatrowe zlokalizowane są w dużo płytszych rejonach znajdujących się poza trasą przemieszczania się wlewu.

Literatura:

Martin Hansson & Lars Andersson, 2015. Oxygen Survey in the Baltic Sea 2015, Extent of Anoxia and Hypoxia, 1960-2015, The major inflow in December 2014. REPORT OCEANOGRAPHY No. 53, 2015, Swedish Meteorological and Hydrological Institute, Göteborg, Sweden

Wolfgang Matthäus, Dietwart Nehring, Rainer Feistel, Günther Nausch, Volker Mohrholz, Hans Ulrich Lass, 2008. The Inflow of Highly Saline Water into the Baltic Sea. W: State and Evolution of the Baltic Sea, 1952 - 2005 A Detailed 50-Year Survey of Meteorology and Climate, Physics, Chemistry, Biology, and Marine Environment Editors: Rainer Feistel, Günther Nausch, Norbert Wasmund, Wiley 2008

33) Jakie będzie wybrane rozwiązanie w zakresie ochrony antykorozyjnej?

Uprzejmie wyjaśniamy, że najczęściej stosowane obecnie technologie ochrony przed korozją zostały opisane w Tomie II, Sekcji 4 Rozdziale 3.3.10. raportu. Jednak ostateczny wybór technologii w zakresie ochrony antykorozyjnej zostanie dokonany dopiero na etapie projektu budowlanego i będzie zależał m.in. od rodzaju zastosowanych fundamentów.

34) Z treści raportu wynika, że zgodnie z zaproponowanymi normami przez Niemiecką Federalną Agencję Ochrony Przyrody, wzrost temperatury w związku z emisją ciepła kabla przesyłowego morskich farm wiatrowych w warstwie 20 cm poniżej powierzchni dna, będącego głównym środowiskiem życia infauny, nie może przekraczać 2 K (2°C). Jakie planuje się środki zaradcze w przypadku rozmycia dna i odsłonięcia kabli?

Uprzejmie wyjaśniam, że jak wynika z raportu (np. Tom II, Sekcja 5), poszczególne obiekty farmy będą podlegały stałej kontroli i serwisowi. Celem kontroli kabli będzie sprawdzenie stanu ich zakopania i stwierdzenie ich ewentualnych uszkodzeń. Na podstawie wyników kontroli planowane też będą dalsze prace serwisowe. Obecnie

BAŁTYK II

GRUPA POENERGIA

przewiduje się jedną inspekcję kabli rocznie, prowadzoną ze statku płynącego z prędkością 1 km/h. W przypadku stwierdzenia rozmycia dna i odsłonięcia kabli zastosowane zostaną standardowe metody zapobiegania wymywaniu, opisane w Tomie II Sekcji 4 Rozdziale 3.3.8. raportu, takie jak zasypywanie odsłoniętych odcinków kabli skałami lub kamieniami. Należy też dodać, że w momencie gdy trwa rozmywanie osadu, kabel jest omywany strumieniem przepływającej wody, co powoduje, że jest on chłodzony bardzo dobrze. Wszelkie działania dotyczące zasypywania kabla są podejmowane głównie z powodu konieczności ochrony kabla.

35)Z treści raportu wynika, że wzrost prędkości prądów może spowodować zniszczenie makroglonów: krasnorostów i brunatnie (w tym rzadką *Rhodomela confervoides*) znajdujących się w strefie buforowej. Stwierdzono również, że nie wpłynie to na populację tych gatunków w Polskich Obszarów Morskich. Należy się odnieść do konkretnych wielkości populacji w regionie i w kraju oraz określić jaki to będzie % populacji?

Uprzejmie wyjaśniam, że względu na znikomą ilość występowania makroglonów w strefie buforowej, która jest na granicy ich naturalnego głębokościowego zasięgu występowania, oddziaływanie wzrostu prędkości prądów na makroglony można uznać za pomijalne. Zmiany wielkości populacji makroglonów na granicy naturalnego zasięgu są nieistotne dla tej populacji.

36)Należy przedstawić wpływ planowanej inwestycji na populację wieloszczetu *Travisia forbesii*

W raporcie pojawił się zapis „Na dnie miękkim zanotowano sporadyczne występowanie wieloszczeta *Travisia forbesii*”. Budowa farmy wiatrowej może doprowadzić do zniszczenia opisywanego gatunku jedynie w miejscu posadowienia fundamentów oraz kabli (znaczenie oddziaływania fizycznego zniszczenia dna: małe), tak jak innych gatunków infauny z gromady wieloszczetów, co opisano w raporcie, natomiast nie będzie miało wpływu na zachowanie populacji *Travisia forbesii* w POM.

37)Z treści raportu wynika, że powstanie nowego siedliska sztucznej rafy przyczyni się do rekolonizacji tych siedlisk przez gatunki obce i inwazyjne. Jaki będzie zasięg rozprzestrzeniania się tych gatunków oraz jaki będzie to miało wpływ na siedliska i gatunki stanowiące przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Ławica Słupska?

Uprzejmie wyjaśniam, że w raporcie pojawił się nieco inny zapis, w trybie przypuszczającym, tj. „Efekt „sztucznej rafy” sprzyja możliwości zadomowienia się gatunków obcych lub inwazyjnych...” (Tom IV, Sekcja 3, Rozdział 9.2.2.), a nie w formie dokonanej - „przyczyni się do rekolonizacji tych siedlisk przez gatunki obce i inwazyjne”. W dostępnej literaturze brak szczegółowych danych na temat poruszonego zagadnienia. Wpływ farm wiatrowych na rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych może być porównywalny do wpływu jakie mają naturalnie występujące głazowiska, wraki, ostrogi brzegowe i innego typu konstrukcje.

38) Należy dokonać analizę pośredniego wpływu zmiany falowania i związanego z tym rozprzestrzeniania się zawiesin oraz biogenów na depozycję materii organicznej w siedlisku przyrodniczym 1110 - piaszczyste podmorskie ławice trwale zanurzone w sublitoralu, stanowiącym przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 Ławica Słupska. Należy podać ewentualną powierzchnię siedliska, która ulegnie przekształceniu bądź zniszczeniu. Analizy wymaga również wpływ zawiesin i biogenów na bazę pokarmową ichtiofagów oraz na makroglony budujące powyższe siedlisko przyrodnicze stanowiące przedmiot ochrony ww. obszarze Natura 2000.

Zgodnie z wynikami modelowania hydrograficznego (Tom II, Sekcja 11 raportu), na etapie eksploatacji MFW BSII stwierdzono, że zmiany reżimu prądów w stosunku do warunków bazowych mogą być niewielkie i ograniczone co najwyżej do niewielkiego wzrostu prędkości prądów wokół farmy wykluczając możliwość zmian reżimu prądów w obszarze Ławicy Słupskiej. Uznano, że nie ma potrzeby stosowania środków minimalizujących ze względu na pomijalną skalę oddziaływania dla wszystkich analizowanych wariantów przedsięwzięcia. Nie ma zatem podstaw do wnioskowania, że w czasie eksploatacji farmy zmiany falowania będą przyczyną dodatkowego rozprzestrzeniania się materii zawieszanej w rejonie siedliska 1110.

Odległość między przedsięwzięciami obszarów górniczych Ławica Słupska I i Ławica Słupska II a MFW BSII wyklucza zaistnienie oddziaływania skumulowanego na obszar Natura 2000 Ławica Słupska PLC 990001.

39) Czy po likwidacji farmy wiatrowej pozostawiona zostanie część fundamentów, czy również będą demontowane?

Uprzejmie wyjaśniam, że zagadnienia techniczne związane z likwidacją farmy zostały szczegółowo omówione w Sekcji 6 Tomu II raportu. Wskazano tam m.in. że jest możliwe zarówno zlikwidowanie fundamentów jak i ich pozostawienie (całkowite lub częściowe) w dnie morskim. Będzie to jednak zależne od wielu uwarunkowań, które będą znane dopiero za kilkadziesiąt lat, tj. bezpośrednio przed likwidacją farmy. Obecnie nie można odpowiedzieć na to pytanie.

40) Biorąc pod uwagę metody (wybuchy, cięcia) likwidacji elementów infrastruktury farmy wiatrowej, wątpliwości tut. organu budzi fakt, że uznano oddziaływanie hałasu i wibracji na ichtiofaunę jako pomijalne. Powtórnej analizy wymaga oddziaływanie na ichtiofaunę likwidacji elementów infrastruktury farmy wiatrowej przy zastosowaniu metody wybuchowej i cięć.

Uprzejmie wyjaśniam, że opis procedur związanych z likwidacją poszczególnych elementów farmy znajduje się w Sekcji 6 Tomu II raportu. W sekcji tej nie ma informacji o konieczności zastosowania metody wybuchowej w trakcie likwidacji farmy. Również koncepcja techniczna przedsięwzięcia, na której opierają się wszystkie oceny (w tym ocena oddziaływania na ichtiofaunę) nie przewiduje konieczności zastosowania tej metody. Tym samym metoda wybuchowa (generująca potencjalnie największy hałas podwodny) nie była brana pod uwagę w ocenie oddziaływania inwestycji na ryby.

W powyższej uwadze odniesiono się najprawdopodobniej do cytatu z literatury jaki znalazł się w rozdziale 7.3.3. Sekcji 4 Tomu IV raportu „*Wilhelmsonn i in. (2010) sugerują, że zakładając zastosowanie technologii zbliżonych do stosowanych przy demontażu platform wiertniczych (wysadzanie, cięcie) generowany w trakcie prac hałas może powodować śmierć bądź poważne uszkodzenia ciała znajdujących się w pobliżu ryb*”.

Wyjaśniamy, że nie ma do tej pory żadnych doświadczeń dotyczących likwidacji MFW, ponieważ tego typu działania nie były jeszcze prowadzone. Generalnie, faza likwidacji może obejmować takie działania jak wiercenie (w związku z koniecznością odkopania niektórych elementów farmy), ruch statków (natężenie i rodzaj statków zbliżone do fazy budowy) i cięcie poszczególnych elementów konstrukcji. Nie są dostępne żadne informacje dotyczące poziomu hałasu podwodnego związanego z cięciem. Oddziaływania związane z ruchem statków będą podobne do tych z etapu budowy. Wiercenie spowoduje powstanie hałasu o niskiej częstotliwości, zbliżonego do dźwięków generowanych przez ruch statków. Dlatego należy przyjąć, że oddziaływanie hałasu na etapie likwidacji ograniczy się przede wszystkim do spowodowania reakcji behawioralnych, takich jak przepłoszenie z miejsca likwidacji. Nie ma więc powodu do dokonania ponownej analizy oddziaływania etapu likwidacji farmy na ryby.

- 41) Z analizy oddziaływania na ichtiofaunę wynika, że konieczne jest zastosowanie działań mitygujących hałas na etapie budowy (np. str. 115) ze względu na ograniczenie zakresu oddziaływania. Przy propozycjach monitoringu zaś stwierdzono, że z uwagi na brak zastosowania środków mitygujących nie proponuje się typowego monitoringu proinwestycyjnego. Należy wyjaśnić powyższe rozbieżności.

Uprzejmie wyjaśniam, że w Rozdziale 14 oceny oddziaływania na ichtiofaunę (Tom IV Sekcja 4 raportu) znalazło się następujące zdanie „*Ze względu na małe lub pomijalne znaczenie oddziaływania na etapie budowy, eksploatacji i potencjalnej likwidacji MFW, a także brak zastosowania środków mitygujących nie proponuje się typowego monitoringu proinwestycyjnego*”. W tym zdaniu jest błąd - pragniemy potwierdzić, że raport przewiduje konieczność zastosowania działań mitygujących hałas na etapie budowy, np. na wskazanej przez RDOŚ str. 115.

- 42) W działaniach minimalizujących dla lodówki (str. 92, Tom IV, sekcja 5, cz. 1) podano, że najbliższe w stosunku do obszaru Natura 2000 Ławica Słupska wieże elektrowni mogą zostać zlokalizowane na granicy obszarów oznaczonych na mapie kolorem szarym i granatowym. Za tą granicą będą mogły natomiast znajdować się jedynie skrzydła elektrowni (promień rotora to max. 125 m) oraz infrastruktura towarzysząca. Wyłączono natomiast z możliwości lokalizacji farmy wiatrowej, południowy fragment o pow. 16,59 km². Z przytoczonych źródeł literaturowych wynika, że obecność farm wiatrowych powoduje wyparcie lodówki na odległość 2 km od istniejących farm, a w przypadku nurów jest to odległość 4 km. Ponadto w raporcie wskazuje się, że sama obecność jednostek pływających na terenie gdzie monitorowany był gatunek powodował jego

BAŁTYK II

GRUPA POLENERGIA

płoszenie. Wyjaśnienia wymaga jaka będzie odległość planowanej farmy wiatrowej od granic Ławicy Słupskiej PLC 990001, po wyłączeniu już wskazanej wyżej powierzchni 16,59 km²? Wątpliwości budzi, czy zaproponowane działanie minimalizujące będzie spełniało swoje zadanie, skoro dopuszcza się lokalizację infrastruktury towarzyszącej oraz zasięg łopat wirnika w tym obszarze? Wyjaśnienia należy poprzeć literaturą naukową.

Uprzejmie wyjaśniam, że na mapie znajdującej się na wspomnianej 92 str. opracowania zaznaczone zostały dwie strefy - 2 i 4 km wokół obszaru Natura 2000 Ławica Słupska. Jak wynika z mapy, odległość oznaczonego kolorem szarym obszaru zabudowy elektrowniami od granic obszaru Natura 2000 wynosi od ok. 2 km we wschodniej części farmy do ok. 4 km w części zachodniej. Jest to w opinii autorów raportu odległość wystarczająca, aby pracująca farma nie płoszyła ptaków przebywających w granicach obszaru Natura 2000 Ławica Słupska, niezależnie od tego, czy na „obszar wyłączony z zabudowy” będą zachodziły łopaty wirnika czy nie (zostanie to określone dopiero na etapie projektu budowlanego, obecnie nie jest możliwe wskazanie lokalizacji poszczególnych elektrowni).

W przypadku łódówki i innych kaczek morskich odległość 2 km między elektrowniami i Ławicą Słupską jest zachowana na całej długości południowej części obszaru farmy, natomiast odległość 4 km obejmuje około 40-50% obszaru na styku obu tych akwenów. Pragniemy również zwrócić uwagę, że nury w tej części Bałtyku nie pojawiają się licznie i dlatego też nie są przedmiotem ochrony tego obszaru (por.: objaśnienia do tabeli 66, Rozdział 12.1.2., Sekcja 5, Tom IV raportu).

Podtrzymujemy również wyrażoną na str. 92 opinię, że trwałego płoszenia nie będą powodowały obiekty infrastruktury towarzyszącej farmy, które mogą zostać wybudowane w strefie wyłączonej z zabudowy elektrowniami. Te obiekty to w szczególności kable (ułożone w dnie morskim) oraz stacje elektroenergetyczne w maksymalnej liczbie 6 sztuk (a więc obiekty w porównaniu z elektrowniami niewielkie i nieruchome - por. opisy techniczne - Tom II, Sekcja 3 raportu).

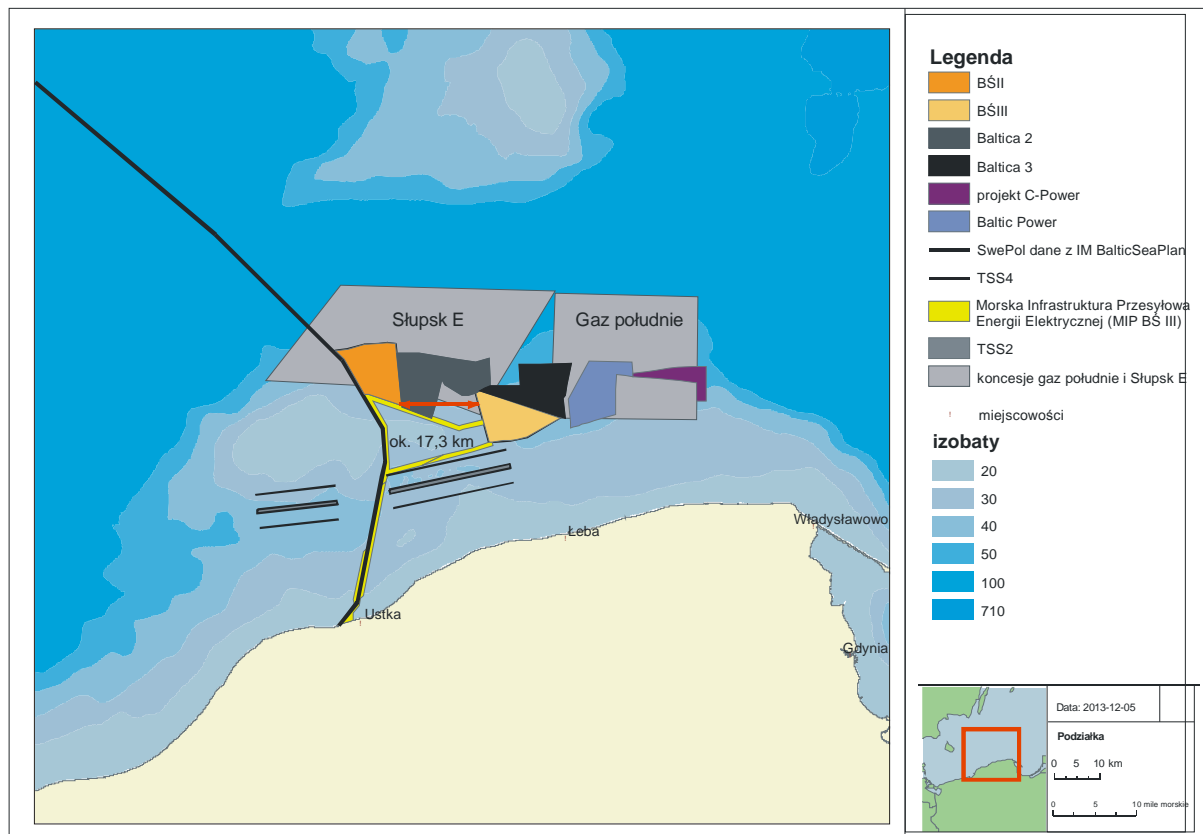
Ponadto pragniemy zwrócić uwagę, iż obecnie zarówno na obszarze projektowanej farmy jak i na obszarze pobliskiej Ławicy Słupskiej odbywa się regularny ruch statków, a obecność jednostek serwisujących eksploatowaną farmę nie zwiększy jego w istotny sposób (por.: Rozdział 5 „Przewidywane rodzaje i ruch statków”, Tom II, Sekcja 5 raportu). Przeciwnie, można założyć, że po wybudowaniu farmy, która będzie stanowiła przeszkodę w żegludze, ruch statków na analizowanym obszarze ulegnie zmniejszeniu (nawet mimo braku formalnych zakazów ze strony Urzędu Morskiego).

Nie jest możliwe uniknięcie płoszenia ptaków z obszaru inwestycji przez statki na etapie budowy. Jednak przemieszczą się one w większości najprawdopodobniej na pobliski obszar Natura 2000 Ławica Słupska. Warto więc zwrócić uwagę, że w rozdziale 12.2.2.1. (str. 212) jak również w podsumowaniu raportu (Tom V, Rozdział 4.2.1.) zaproponowano, aby w okresie licznego występowania łódówki (listopad-kwiecień) wprowadzony został zakaz wpływania statków uczestniczących w budowie, rozbiórce i w zadaniach związanych z eksploatacją MFW BSII na obszar Ławicy Słupskiej, co ma

ograniczyć płoszenie ptaków w tym rejonie.

W związku z powyższym autorzy raportu podtrzymują wyrażoną w nim opinię, iż zaproponowane działania minimalizujące skutecznie zredukują do akceptowalnego poziomu negatywny wpływ inwestycji na ptaki, w tym gatunki chronione w ramach obszaru Natura 2000 Ławica Słupska.

43) Biorąc pod uwagę wnioski oceny właściwej na ptaki migrujące i ptaki morskie stwierdzono, że planowane przedsięwzięcie samodzielnie nie będzie powodowało znaczącego oddziaływania na integralność, spójność i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (ptasich). Należy tutaj zauważyć fakt, iż z analizy raportu wynika, że oddziaływanie takie będzie miało miejsce w przypadku oddziaływania skumulowanego, o którym istnieniu wiadomo już na etapie oceny. Odnosząc się do zaproponowanego działania minimalizującego, które ma polegać na scedowaniu odpowiedzialności na pozostałe podmioty planujące realizację podobnych przedsięwzięć w sąsiedztwie planowanej inwestycji, istnieją wątpliwości co do stwierdzonego braku skumulowanego oddziaływania. Biorąc pod uwagę bezpośrednie sąsiedztwo obszarów morskich farm BS II i Baltica II już na tym etapie przy skumulowanym oddziaływaniu istnieje potrzeba wyznaczenia korytarza migracyjnego o szerokości 4 km i solidarnego poniesienia konsekwencji planów inwestycyjnych na tym terenie.

Rysunek 1. Lokalizacja przedsięwzięć, których oddziaływania na awifaunę morską mogą się kumulować.

Etapy budowy i rozbiórki są etapami okresowymi, średnioterminowymi, stąd oddziaływanie omawianej tu inwestycji na ptaki morskie w tym czasie będzie miało charakter przejściowy. Jednak po zakończeniu budowy i przejściu w trwający przez wiele lat etap eksploatacji wpływ farmy wiatrowej będzie już długoterminowy, przez co w większym stopniu będzie oddziaływał na ptaki. Wielkość tego oddziaływania w dużym stopniu zależy będzie od obszaru zajętego przez kolejno budowane farmy. Pojedyncze pole elektrowni wiatrowych wpływa na ptaki w zdecydowanie mniejszym stopniu niż sąsiadujące farmy wiatrowe wybudowane na bardzo dużym obszarze, tworzące rozległą barierę powodującą wypłoszenie ptaków z całego zabudowanego akwenu i ograniczenie im dostępu do żerowisk.

Biorąc pod uwagę obecnie najbardziej realistyczny scenariusz wybudowania czterech farm wiatrowych („Bałtyk Środkowy II”, „Bałtyk Środkowy III”, „Baltica 2” i „Baltica 3”) (Rys. 1) w okresie kilku kolejnych lat, wielkość oddziaływań skumulowanych na etapie ich eksploatacji zależy będzie od zastosowanych działań minimalizujących, a także będzie różnić się w zależności od gatunku ptaka (omówienie tego zagadnienia zawarto w raporcie OOS dla MFW BŚII). Powstanie wszystkich tych farm spowoduje powstanie bariery o znacznej wielkości (długość na linii wschód-zachód około 45 km). Tego typu bariera stanowić też będzie przeszkodę dla ptaków migrujących. Skumulowane oddziaływanie tych inwestycji będzie miało charakter znaczący przede wszystkim dla uhl, nura czarnoszyjzego i nura rdzawoszyjzego ze względu na ich dużą płochliwość i wysoki status ochronny oraz dla lodówki bardzo licznie występującej w rejonie Ławicy Słupskiej. Powstanie też rozległa

bariera na trasie przelotu ptaków, której omijanie znacznie wydłuży czas przelotu i spowoduje zwiększenie wydatków energetycznych na migrację. Ta rozległa bariera położona będzie w sąsiedztwie morskiego obszaru Natura 2000 „Ławica Słupska”, która jest znaczącym w skali Bałtyku zimowiskiem lodówek i może powodować przeszkodę w przemieszczeniach zimujących ptaków w tym rejonie.

Zaproponowane w raporcie działania minimalizujące dla siedmiu morskich farm wiatrowych tworzących pas o długości około 70 km ciągnący się na wschód od Ławicy Słupskiej są zalecane także w przypadku czterech farm, które mają już zakończone, lub trwające badania środowiskowe („Bałtyk Środkowy II”, „Bałtyk Środkowy III”, „Baltica 2” i „Baltica 3”) (Rys. 1). Są to:

- budowanie kolejnych elektrowni począwszy od jednego miejsca, tak by akwen zapępniać konstrukcjami stopniowo, stopniowo rozszerzając obszar zajęty przez farmy,
- Maksymalizowanie tempa prac budowlanych w miesiącach maj-wrzesień, kiedy liczebność ptaków na tym akwencie jest najniższa, jednak z uwzględnieniem ewentualnych ograniczeń związanych z oświetleniem konstrukcji nocą w okresie migracji jesiennej,
- Malowanie końcówek łopat na jaskrawe kolory, co powinno zwiększać prawdopodobieństwo dostrzeżenia pracującej turbiny przez przelatujące ptaki. Nie rozwiązuje to jednak problemu kolizji nocnych i w warunkach ograniczonej widoczności (mgła), które stanowią ogromną większość przypadków,
- Oświetlenia siłowni w warunkach nocnych poprzez zamontowanie niewielkich, słabych i pulsujących źródeł światła. Stale świecące, jasne światła oraz pulsujące białe światła zwiększają ryzyko kolizji. Proponuje się też zmianę oświetlenia podczas zamglenia z ciągłego na pulsujące o długim interwale. Trzeba jednak pamiętać, że rozwiązania te nie mogą być sprzeczne z przepisami dotyczącymi ruchu lotniczego i oznakowania wysokich konstrukcji oraz zasadami i zaleceniami dotyczącymi oznaczeń nawigacyjno-przeszkodowych.
- Zatrzymywanie turbin nocą w okresach migracji podczas silnego zamglenia (w przypadku, gdy wyniki badań radarowych wykażą, że nad obszarem planowanej inwestycji odbywa się intensywna migracja nocą),
- Stosowania wież o konstrukcji litej, a zaniechania stosowania konstrukcji kratownicowych,
- Ustalenia wielkości prześwitu pomiędzy dolnym położeniem skrzydła wirnika a powierzchnią morza, na co najmniej 20 m.

Dodatkowo w odniesieniu o kumulacji oddziaływań ww. 4 projektów farm wiatrowych proponuje się skoordynowane pomiędzy inwestorami budowanie kolejnych elektrowni w sąsiadujących farmach począwszy od jednego miejsca, tak by akwen zapępniać konstrukcjami stopniowo, stopniowo rozszerzając obszar zajęty przez farmy.

Ponadto należy rozważyć odsunięcie granicy farm od Ławicy Słupskiej. Taka sytuacja zaistniała w przypadku farmy „Bałtyk Środkowy II”, gdzie w najpłytszej, przylegającej do Ławicy Słupskiej części akwenu przeznaczonego pod inwestycję w grudniu gromadziło się bardzo dużo lodówek. Ta część obszaru „Bałtyk Środkowy II” została wykluczona z

zabudowy elektrowniami. Nie można wykluczyć podobnego scenariusza także w przypadku innych projektów, jeżeli wyniki badań dla nich przeprowadzonych wykażą równie dużą koncentrację lodówki.

Obserwacje ptaków prowadzone dla MFW „Bałtyk Środkowy II” i „Bałtyk Środkowy III” wykazały, że ptaki morskie migrując przez te obszary w ogromnej większości wykorzystywały bardzo niski pułap (poniżej 15 m nad powierzchnią wody). Rozległa bariera o wysokości około 200 m spowoduje konieczność jej omijania, ponieważ zwiększenie wysokości lotu na krótkim dystansie jest dla ptaków bardzo kosztowne energetycznie. Przy planowaniu powstania czterech tutaj wymienionych, położonych blisko siebie farm wiatrowych trzeba więc rozważyć szerokość korytarzy między nimi wolnych od wysokich konstrukcji. Pojedyncza morska farma wiatrowa powoduje wyparcie ptaków morskich na odległość 2-4 km od skraju obszaru zajętego przez elektrownie wiatrowe (omówienie tego zagadnienia szczegółowo przedstawiono w raporcie OOŚ dla MFW BSII), stąd wstępnie planowany korytarz o szerokości 1 km jest zbyt wąski i nie zapobiegnie tworzeniu się rozległej bariery dla ptaków, składającej się z sąsiadujących farm. Należy jednak zaznaczyć, że nie istnieją jeszcze wiarygodne dane o reakcji ptaków morskich na blisko usytuowane farmy wiatrowe, ponieważ dotychczasowe badania dotyczyły farm pojedynczych. Wydaje się więc, że możliwe są tutaj dwa rozwiązania. **Pierwsze** opiera się o zasadę przezorności i z góry w dużym stopniu zapobiega negatywnemu oddziaływaniu omawianego tutaj kompleksu czterech farm na awifaunę morską poprzez zachowanie korytarza lub korytarzy o szerokości około 8 km pomiędzy farmami lub grupami elektrowni, zapewniających ptakom dostęp do Ławicy Słupskiej w okresach migracji. Odległość ta wynika z faktu, że przelatujący między farmami ptak będzie miał zapewnioną odległość około 4 km od każdej z nich, a taka właśnie odległość jest podawana jako maksymalny promień omijania elektrowni wiatrowych przez ptaki morskie. Taki scenariusz rozwoju energetyki wiatrowej w polskiej strefie Bałtyku, z góry zakładający odpowiednio duże odległości między sąsiadującymi farmami leżącymi na trasach migracji ptaków na i z Ławicy Słupskiej, lub między grupami elektrowni uzgodnionymi przez inwestorów i RDOŚ przy udziale ekspertów spowoduje, że ryzyko powstania rozległej przeszkody dla przemieszczeń i koncentracji ptaków zostanie zdecydowanie zminimalizowane. **Drugie rozwiązanie** wymaga poczekania z decyzjami lokalizacyjnymi elektrowni w obrębie farm do zakończenia badań środowiskowych na obszarach MFW „Baltica 2” i „Baltica 3”. Zalecane by były tutaj również dodatkowe badania zastosowaniem radarów w celu prześledzenia przemieszczeń ptaków zimujących na tym rozległym obszarze. To drugie rozwiązanie pozwoli dodatkowo lepiej ocenić wpływ tych wszystkich inwestycji na zachowanie spójności obszarów Natura 2000, co również może przełożyć się na lepsze zaplanowanie lokalizacji korytarzy między polami elektrowni wiatrowych, zwłaszcza, gdy przeprowadzi się dodatkowe badania nad przemieszczeniami się ptaków na tym całym, rozległym akwenie w okresie zimowania. Jednak taki scenariusz powoduje, że wszyscy inwestorzy z planowaniem rozmieszczenia elektrowni w obrębie farm wiatrowych musieliby czekać do zakończenia obserwacji ornitologicznych na obszarze potencjalnej kumulacji oddziaływań.

44) Należy wyjaśnić, dlaczego monitoring poinwestycyjny morświna ma być prowadzony przy wykorzystaniu takich samych metod, jak podczas budowy, a nie jak podczas monitoringu przedinwestycyjnego? Czy będzie to

Uprzejmie wyjaśniam, że w raporcie (Tom IV Sekcja 6, Rozdział 14.2.) sugeruje się wstrzymanie monitoringu z powietrza, ponieważ jego główne zadanie - weryfikacja danych z urządzeń CPOD i potwierdzenie występowania morświnów w obszarze - zostało spełnione. W raporcie wskazuje się, że ilość i lokalizacja urządzeń CPOD podczas monitoringu w czasie trwania budowy powinna być zwiększona o dodatkowe 3 urządzenia, w stosunku do ilości urządzeń stosowanych podczas monitoringu przedinwestycyjnego (Rozdział 14.2.1.). W zaleceniach dla monitoringu poinwestycyjnego wskazuje się zastosowanie metodyki monitoringu, jak w czasie trwania budowy. Dzięki temu dane z monitoringu przedinwestycyjnego będą porównywalne z danymi, zarówno z okresu budowy, jak i po jego zakończeniu, ponieważ minimum 3 urządzenia CPOD będą umieszczone na 3 etapach w tych samych lokalizacjach.

45) Należy przedstawić na załączniku graficznym kierunki przemieszczeń morświnów zaobserwowane na etapie monitoringu przedrealizacyjnego, na tle: wartości 140 i 170 dB, położenia korytarza służącego do przemieszczania się morświnów na etapie realizacji planowanej inwestycji, który miałby posłużyć do zachowania integralności i spójności sieci Natura 2000 i przemieszczeń tych ssaków do obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Słowińska PLH 220023.

Uprzejmie wyjaśniam, że nie ma możliwości stworzenia map/prezentacji graficznej kierunków przemieszczania się morświnów na podstawie danych z monitoringu przedinwestycyjnego. Dane CPOD dostarczają jedynie informacji na temat współczynnika detekcji tych zwierząt, a nie kierunków ich przemieszczania. Natomiast dane z obserwacji lotniczych służą do pozyskania informacji o zagęszczeniu i liczebności zwierząt, jednak wartości te można wyliczyć tylko przy dostatecznie dużej liczbie obserwacji.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z dostępną literaturą i wiedzą ekspertów nie istnieje korytarz przemieszczania się morświnów. Zwierzęta te nie wykorzystują korytarzy do przemieszczania się.

Z poważaniem,

Marta Porzuczek, Pełnomocnik

Polenergia Bałtyk II Sp. zo.o.